

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński

w sprawie **M. R.** i in.,
oskarżonych o czyny z art. 271 § 3 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 26 lutego 2024 r.,
wniosku obrońcy oskarżonych
w przedmiocie wyłączenia sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha
na podstawie art. 41a k.p.k.

p o s t a n o w i ł

pozostawić wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Obrońca oskarżonych złożył wniosek o wyłączenie od orzekania w sprawie III KS 45/24 między innymi sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha. Argumentacja przytoczona we wniosku sprowadzała się do twierdzenia, że zachodzi podstawa z art. 41 § 1 k.p.k. do wyłączenia wyżej wymienionego sędziego od rozpoznania skargi na wyrok kasatoryjny, gdyż podniesiony został w niej między innymi zarzut nienależytej obsady sądu II instancji, ze względu na wadliwość procesu nominacji z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, zaś

proces nominacyjny sędziego Adama Rocha przebiegał w analogiczny sposób, co wskazanych w skardze sędziów Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek należało uznać za niedopuszczalny, co skutkowało pozostawieniem go bez rozpoznania. Na wstępie nadmienić należy, że w uwarunkowaniach niniejszej sprawy nie można mówić o zmaterializowaniu się zasady „*nemo iudex in causa sua*” oraz, że w przypadku orzekania przez sędziego Adama Rocha doszłoby do jej złamania. Sędzia w takich okolicznościach nie orzeka wszak „we własnej sprawie”, gdyż okoliczności „jego sprawy” nie stanowią przedmiotu postępowania, a wydane przez niego orzeczenie w żaden sposób nie będzie miało wpływu na sferę jego własnych uprawnień bądź obowiązków prawnych.

Z treści powołanego przez wnioskującego art. 41 § 1 k.p.k. wynika natomiast, że sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w danej sprawie. Na podstawie art. 29 § 5 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. 2021, poz. 1904), wprowadzonego nowelizacją z 9 czerwca 2022 r. (Dz. U. poz. 1259) ustawodawca dopuścił możliwość badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i postępowania po powołaniu - na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7 (strony postępowania w przedmiocie rozpoznania środka zaskarżenia), jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Przepis ten ustanawia szczególne postępowanie w zakresie badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności, którego zakres przedmiotowy jest węższy od

przewidzianego w art. 41 § 1 k.p.k. Limitują go wskazane w przepisie kryteria, a więc między innymi te, o których mowa we wniosku - odnoszące się do okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego. Zgodzić się trzeba z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 14 października 2022 r., sygn. KRI 22/22 i z dnia 28 października 2022 r., sygn. II KK 375/22, że porównanie obu powyższych regulacji prowadzi do wniosku, iż art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym stanowi *lex specialis* względem art. 41 § 1 k.p.k. Po pierwsze dlatego, że jest przepisem o charakterze mieszanym, tj. ustrojowo-procesowym, mającym zastosowanie do sędziów Sądu Najwyższego, podczas gdy art. 41 § 1 k.p.k. ma charakter wyłącznie procesowy i odnosi się do wszystkich sędziów orzekających w postępowaniu karnym, a zatem zarówno do sędziów Sądu Najwyższego, jak i sędziów sądów powszechnych. Po drugie dlatego, że mimo pewnego wspólnego zakresu przedmiotowego art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym (uSN) zakres mimo wszystko ogranicza. Choć obie regulacje służyć mają sądowej kontroli aspektu bezstronności sędziego, to art. 41 § 1 k.p.k. ma charakter ogólny, obejmując potencjalnie wszystkie możliwe okoliczności, podczas gdy podstawy zastosowania art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym zdefiniowane zostały za pomocą kryteriów wskazanych w przepisie. Po trzecie, w ujęciu temporalnym przepis art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym jest przepisem późniejszym względem art. 41 § 1 k.p.k., co pozwala twierdzić, że wprowadzenie go do porządku prawnego wywiera skutek derogujący art. 41 § 1 k.p.k. w tej części, w której przedmioty obu regulacji się pokrywają. Większa ilość procesowych wymogów, a tym samym gwarancji przewidzianych w art. 29 § 5 uSN, także wspiera ten kierunek interpretacji. Zgodzić się trzeba również z poglądem, że odmienna wykładnia obu przepisów i stosowanie art. 41 § 1 k.p.k. dla sytuacji określonych w art. 29 § 5 uSN prowadziłyby do nieakceptowalnego obejścia tego przepisu, w szczególności obejścia wymogu dochowania terminu złożenia wniosku, obowiązku przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie i dowodów na ich poparcie, a także eliminowałyby uprawnienia procesowe sędziego, którego wniosek dotyczy (art. 29 § 15 i 22 uSN).

Konsekwencją zaprezentowanej wykładni jest stwierdzenie niedopuszczalności zastosowania art. 41 § 1 k.p.k. w sytuacji, w której z treści

wniosku o wyłączenie sędziego wynika, że dotyczy on okoliczności przewidzianych w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, a tak właśnie jest w niniejszej sprawie. Niedopuszczalność taka zachodzi zarówno wówczas, gdy przed złożeniem wniosku w trybie art. 41 § 1 k.p.k. toczyło się wobec określonego sędziego Sądu Najwyższego postępowanie na podstawie art. 29 § 5 – 25 ustawy o Sądzie Najwyższym, niezależnie od tego kto złożył wniosek oraz niezależnie od formy i treści decyzji kończącej to postępowanie, jak również wtedy, gdy przed złożeniem wniosku opartego na art. 41 § 1 k.p.k. nie przeprowadzono postępowania przewidzianego w ustawie o Sądzie Najwyższym.

Konkludując, wniosek o wyłączenie sędziego oparto wyłącznie na okolicznościach dotyczących powołania sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie nowelizacji z 8 grudnia 2017r. Jest to kwestia, o której mowa w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, a co do której nie można uznać opcjonalnej dopuszczalności wniosku o wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. Zmierzałoby to bowiem do obejścia zawartego w art. 29 § 4 ustawy o Sądzie Najwyższym bezwzględnego zakazu, który nie dopuszcza możliwości podważenia orzeczenia wydanego z udziałem sędziego Sądu Najwyższego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności wyłącznie z powodu okoliczności towarzyszących powołaniu tego sędziego.

Z tych względów wniosek obrońcy, jako niedopuszczalny, Sąd Najwyższy pozostawił bez rozpoznania.

[J.J.]

[a.ł]

